

**ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ**

Ο Μ Ι Λ Ι Α

**τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμονος
ἐπὶ τῇ ἀπόδόσει τῆς Ἑορτῆς τῆς
Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου**

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Κυρίες καὶ κύριοι,

Εἶναι ἰδιαίτερη τιμὴ νὰ ἀναπτύξω σήμερα ἓνα θέμα ποὺ βρίσκεται στὸν πυρῆνα τῆς ὀρθόδοξης θεολογικῆς καὶ λειτουργικῆς παράδοσης: τὴν ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καί, εἰδικότερα, τὴν ἀπόδοσή της, τὰ λεγόμενα ἐννιάμερα τῆς Παναγίας. Τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν ἀφορᾷ μόνο τὴ λατρευτικὴ πρακτικὴ, ἀλλὰ ἀνοίγει ἓνα εὐρὺ πεδίο θεολογικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἀνθρωπολογικῶν προσεγγίσεων.

Ἀρχικά, θὰ ἦταν σκόπιμο νὰ τοποθετήσουμε τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας στὸ πλαίσιο τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Θεοτόκος κατέχει μιὰ ἀπολύτως μοναδικὴ θέση : δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἐξέχουσα μορφή ἀγιότητας, ἀλλὰ τὸ πρόσωπο ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο κορυφώνεται ἡ ἀνθρώπινη ἀνταπόκριση στὸ θεῖο σχέδιο τῆς οἰκονομίας. Στὴ λειτουργικὴ

παράδοση, ή παρουσία της εἶναι διαρκῆς καὶ πολυεπίπεδη: στὶς εὐχές, στὰ τροπάρια, στὶς εἰκόνες, ἀλλὰ καὶ στὴ θεολογικὴ συνείδηση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Ἡ ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως, στὶς 15 Αὐγούστου, ἀποτελεῖ τὸ ἐπιστέγασμα αὐτῆς τῆς τιμῆς. Σημαντικὸ εἶναι νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρο «θάνατος», ἀλλὰ «Κοίμηση». Ὁ ὅρος αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπλῶς εὐφημιστικὸς· ἐμπεριέχει μιὰ βαθιὰ θεολογικὴ δήλωση : ὁ θάνατος, ὑπὸ το φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, μεταβάλλεται σὲ ὕπνο, σὲ μετάβαση. Ἡ Παναγία, ὡς ἡ πλησιέστερη πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρώπησης, μετέχει καὶ κατ' ἐξοχὴν στὸ μυστήριον τῆς νίκης ἐπὶ τοῦ θανάτου.

Αὐτό μας ὁδηγεῖ στὸ δεύτερο σημεῖο : τὴν ἀπόδοση τῆς ἑορτῆς μετὰ ἀπὸ ἑννέα ἡμέρες. Στὴ λειτουργικὴ τάξη τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀπόδοση μιᾶς μεγάλης ἑορτῆς λειτουργεῖ ὡς ἐπανακεφαλαίωση καὶ ἐσωτερίκευση τοῦ ἑορταζόμενου γεγονότος. Δὲν πρόκειται γιὰ ἀπλὴ ἐπανάληψη, ἀλλὰ γιὰ μιὰ διαδικασία ἐμβάθυνσης. Ὁ ἀριθμὸς ἑννέα δὲν εἶναι τυχαῖος. Στὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ πατερικὴ παράδοση, συνδέεται μὲ τὴν πληρότητα καὶ μὲ τὰ ἑννιά τάγματα τῶν ἀγγέλων, ὑποδηλώνοντας μιὰ κοσμικὴ καὶ ὑπερκόσμια ἁρμονία.

Τὰ ἑννιάμερα τῆς Παναγίας, ἐπομένως, λειτουργοῦν ὡς ἓνα εἶδος λειτουργικῆς «ἐπιμνημόσυνης σύνθεσης», ὅπου ἡ Ἐκκλησία ἀναστο-
χάζεται τὸ γεγονὸς τῆς Κοιμήσεως ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς αἰωνιότητος. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι, ὅπως καὶ στὶς ἀνθρώπινες μνημεις τῶν κεκοιμημένων,

ή ένατη ημέρα έχει ιδιαίτερη σημασία. Ωστόσο, στην περίπτωση της Θεοτόκου, ή μνήμη αυτή δεν έχει χαρακτηρηά πένθους αλλά δοξολογίας.

Στὸ τρίτο σημείο της ανάπτυξης, αξίζει νὰ ἐξετάσουμε τις μαρτυρίες της ἀπόκρυφης εὐαγγελικῆς παράδοσης. Ἄν καὶ δὲν ἀνήκουν στὸν κανόνα της Ἀγίας Γραφῆς, τὰ ἀπόκρυφα κείμενα περὶ της Κοιμήσεως της Θεοτόκου ἐπηρέασαν σημαντικὰ τὴ διαμόρφωση της λειτουργικῆς καὶ ὕμνογραφικῆς παράδοσης. Σὲ αὐτὰ περιγράφεται ἡ θαυματουργικὴ σύναξη τῶν Ἀποστόλων γύρω ἀπὸ τὴν Παναγία κατὰ τὴν ὥρα της Κοιμήσεώς της, καθὼς καὶ ἡ ταφή της.

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ἀφήγηση της ἄφιξης τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ μετὰ τὴν ταφή καὶ τὸ ἄνοιγμα τοῦ τάφου, ὁ ὁποῖος βρέθηκε κενός. Τὸ στοιχεῖο αὐτὸ δημιουργεῖ ἕναν σαφεῖ παραλληλισμὸ μετὰ τὴν εὐαγγελικὴ ἀφήγηση της Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ὁμοιότητες εἶναι ἐντυπωσιακές : ὁ κενὸς τάφος, ἡ καθυστερημένη παρουσία τοῦ Θωμᾶ, ἡ ἐμπειρία της ἀπουσίας ὡς ἐνδειξη ὑπέρβασης της φθορᾶς.

Παράλληλα, μπορούμε νὰ ἐντοπίσουμε ἀναλογίες μετὰ τὴν πορεία τῶν Μυροφόρων πρὸς τὸ μνήμα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, ὁ τάφος δὲν ἀποτελεῖ τελικὸ σημείο, ἀλλὰ ἀφετηρία μιᾶς νέας κατανόησης της ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Εἶναι σημαντικό, ὡστόσο, νὰ διευκρινιστεῖ ὅτι ἡ θεολογία της Ἐκκλησίας δὲν ἐξισώνει τὴν Παναγία μετὰ τὸν Χριστό. Οἱ ὁμοιότητες λειτουργοῦν ἀναλογικὰ καὶ ἀναδεικνύουν τὴ συμμετοχὴ της Θεοτόκου στὸ σωτηριολογικὸ ἔργο τοῦ Υἱοῦ της.

Τέλος, θὰ ἤθελα νὰ σταθῶ σὲ τρεῖς βασικοὺς ὅρους πὺν συμπυκνώνουν τὴ θεολογία της ἐορτῆς : τάφος, Κοίμηση, Μετάσταση. Ὁ

τάφος τῆς Παναγίας, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση, δὲν γίνεται τόπος φθορᾶς ἀλλὰ σημεῖο μαρτυρίας. Ἡ ἀπουσία τοῦ σώματος δὲν ἐρμηνεύεται ὡς ἀπώλεια, ἀλλὰ ὡς ἔνδειξη μεταμόρφωσης. Ἡ Κοίμησις, ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, δηλώνει τὴν εἰρηνικὴν μετάβαση ἀπὸ τῆς φθαρτῆς στὴν ἀφθαρτὴ ζωὴ. Καὶ ἡ Μετάστασις ἀποτελεῖ τὴν κορύφωσιν αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου: τὴν ἀνύψωσιν τῆς Παναγίας στὴν οὐράνια δόξα.

Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀναδεικνύεται καὶ τὸ βαθύτερον θεολογικὸν μήνυμα: τὸ τιμώμενον πρόσωπον τῆς Θεοτόκου, ὡς πανάγιον καὶ καθαρὸν, φέρει τὰ σημεία τῆς θεοειδοῦς Χάριτος ἀκόμη καὶ μετὰ τὸν βιολογικὸν θάνατον. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀποδίδει τιμὴν στὴν Παναγίαν ἀπλῶς γιὰ τὸ ἱστορικὸν τῆς ἔργου, ἀλλὰ γιὰ τὴν ὑπαρξιακὴν τῆς μεταμόρφωσιν. Ἡ τιμὴ πού τῆς ἀποδίδεται κατὰ τὴν ἐκδημίαν τῆς εἶναι μείζωνος ἀξίας, διότι ἀκριβῶς φανερώσκει τὴν τελικὴν νίκην τῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ θανάτου.

Κλείνοντας, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι τὰ ἐννιάμερα τῆς Παναγίας ἀποτελοῦν ἓνα θεολογικὸν καὶ λειτουργικὸν γεγονὸς πὺν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς ἀπλῆς ἐορταστικῆς μνήμης. Συνιστοῦν μιὰ πρόσκλησις σὲ βαθύτερον στοχασμὸν πάνω στὴ φύσιν τῆς ζωῆς, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐλπίδας. Μέσα ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς Θεοτόκου, ἡ Ἐκκλησία προβάλλει ἓνα ἀνθρωπολογικὸν πρότυπον πὺν συνδέει τὴν θνητότητα μὲ τὴν αἰωνιότητα.

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμὰ γιὰ τὴν προσοχή σας.

Ἡ Παναγία σκέπη καὶ βοήθεια ὅλων μας.